

Pojemność brutto otrzymuje się jako rezultat pomiaru i jest sumą pojemności następujących części statku:

- 1) pomieszczeń pod pokładem pomiarowym z wyłączeniem pomieszczeń podwójnego dna (p. par. 4);
  - 2) pomieszczeń między poszczególnymi pokładami ponad pokładem pomiarowym;
  - 3) stałych i krytych nadbudówek.
- Za stałe i kryte nadbudówki uważa się takie nadbudówki na górnym pokładzie lub nad nim, które mogą być przeznaczone do przechowywania ładunku, zapasów lub paliwa, albo też do umieszczenia pasażerów i załogi, jak to: dziobówka, środkowa nadbudówka, rufówka, półpokład, mostek, lub inne nadbudowy i pomieszczenia, oddzielnie wybudowane na pokładach, a ograniczone przykryciem górnym i ścianami bocznymi i zaopatrzone w stałe lub zdejmuwane drzwi czy też inne urządzenia, całkowicie zamykające pomieszczenie.

4) Tej części pojemności wszystkich luk, znajdujących się na najwyższym pokładzie lub nad nim, która przekracza 1/2% pojemności brutto.

§ 3.

Do pojemności brutto nie zalicza się następujących pomieszczeń, o ile znajdują się w nadbudówkach, na najwyższym pokładzie lub nad nim:

- 1) wszystkich krytych i zamkniętych ubikacji, nadających się wyłącznie do pomieszczenia maszyn pomocniczych, jak pomocniczy kociół, pomocniczy zespół mechaniczny, dostarczający energii elektrycznej dla oświetlenia i dla radio w wypadku niebezpieczeństwa morskiego, miejsce lub miejsca zajęte przez windy (szpil, braszpil) i sterową maszynę;
- 2) budki sternika, służącej jako schron dla sternika lub innych pracowników przy sterze;
- 3) budki dla kuchni i piekarni, zaopatrzonej w piece, pomieszczenia aparatu destylacyjnego;
- 4) ustępów, przeznaczonych dla oficerów i załogi statku. Nie wlicza się poza to do pojemności brutto po jednym ustępie na każdych pięćdziesięciu pasażerów, dla których urządzenia na statku są przewidziane. Całkowita ilość ustępów, wyłączonych od pomiaru, nie może jednak przekraczać dwunastu;
- 5) wszystkich oddzielnych na pokładzie lub nad nim umieszczonych wejść i świeżych luk, o ile nie mogą być użyte do innego celu.

§ 4.

Górny pokład na statkach, posiadających mniej niż trzy pokłady, a drugi od dołu na statkach posiadających trzy pokłady lub więcej, jest pokładem pomiarowym.

Pomieszczenia, znajdujące się pod pokładem pomiarowym, mierza się jako jedną całość. Pomieszczenia, znajdujące się ponad pokładem pomiarowym, mierza się każde z osobna bez względu na to, czy tworzą je pokłady, czy też nadbudowy.

Za pokłady uważa się tylko te, które ciągną się bez przerwy od dziobu do rufy statku, a których pokładniki (bimsy) połączone są z resztą korpusu statku w sposób trwały i stałe są przykryte. Otwory lub ogrodzenia przedziałów maszynowych i kotłowych, jak również luki, nie stanowią przerwy pokładu.

Również zagłębienia, względnie wzniesienia, choćby nawet zajmowały całą szerokość statku, jeżeli suma długości tych przerw nie wynosi połowy długości odnośnego pokładu, nie stanowią przerwy pokładu. Jeżeli natomiast suma długości zagłębionych, czy też wzniesionych części pokładu przekracza połowę jego długości, to za pokład uważa się te właśnie części i ich przedłużenia.

Niepokryte zagłębienia pokładu mierzy się oddzielnie, a pojemność ich potrąca się z otrzymanej pojemności przestrzeni pod pokładem.

Długość statku mierzy się na górnej powierzchni pokładu pomiarowego w prostej linii od wewnętrznej powierzchni wewnętrzznego poszycia burty przy dziobnicy do wewnętrznej powierzchni środkowej podpory rufy, albo do wewnętrznej powierzchni wewnętrzznego poszycia burty na rufie w środkowym podłużnym przekroju statku.

Przy pomiarze długości statku uwzględnia się średnią grubość wewnętrzного poszycia burty. Jeżeli dziób i rufa statku są odchylone nawzajem, potrąca się od tej długości:

1) rzut na prostą mierzonej długości — odcinka linii dziobu, zawartej między górną i dolną powierzchnią pokładu;

2) rzut na prostą mierzonej długości — odcinków linii rufy, zawartych między górną i dolną powierzchnią pokładu oraz jedną trzecią wielkości wygięcia pokładnika.

Jeżeli zaś dziób i rufa są nachylone ku wewnątrz, to do długości, pomierzonej na pokładzie pomiarowym, dodaje się długość przestrzeni, wymierzonej wewnątrz statku od punktów końcowych pomiaru długości na pokładzie do wewnętrznej powierzchni burty na dziobie i rufie w największej długości statku.

Długość mierzy się na pokładzie pomiarowym w płaszczyźnie równoległej ze środkowym podłużnym przekrojem statku. Linje, po których mierzy się długość, prowadzić należy poza lukami i innymi przeszkodami na pokładzie; końce tych linii znaczą się na pokładzie i rzuca się je na linię, leżącą w środkowym podłużnym przekroju statku. Od tak uzyskanych punktów mierzy się długość od dziobu do rufy statku i tak mierzona długość stanowi długość pomiarową statku.

Długość pomiarową dzieli się na równe części, mianowicie:

- do 15 metrów — na 4 równe części,
- ponad 15 metrów do 37 metrów — na 6,
- ponad 37 metrów do 55 metrów — na 8,
- ponad 55 metrów do 69 metrów — na 10,
- ponad 69 metrów — na 12.

Punkty podziału długości pomiarowej zwą się punktami podziałowymi długości.

§ 6.

Na każdym punkcie podziałowym długości pomiarowej dokonują się pomiaru poprzecznego przekroju wnętrza pod pokładem pomiarowym.

Jako głębokość przekroju mierzy się pionową odległość dwóch punktów, położonych w płaszczyźnie równoległej do podłużnego przekroju statku, z których jeden leży na dolnej powierzchni pokładu pomiarowego lub na jego przedłużeniu, a drugi na górnej powierzchni denników lub na jej przedłużeniu obok następkki, zmniejszoną o trzecią część wygięcia pokładnika (bimsa) pokładu pomiarowego, w danym przekroju i o średnią grubość stałej lub trwale umocowanej okładziny (poszycia wewnętrzного) denników, o ile denniki okładzinę taką posiadają.

Na statkach posiadających wzniesioną platformę nad dnem niezaoptymizowaną w okładzinę głębokość mierzy się wódł przez platformę do górnej powierzchni denników lub jej przedłużenia obok następkki, zmniejszoną o grubość tej platformy.

Na statkach z dnem podwójnym głębokość przekroju mierzy się od dolnej powierzchni pokładu pomiarowego lub jej przedłużenia do górnej powierzchni wewnętrzного dna podwójnego z potrąceniem trzeciej części wygięcia pokładnika (bimsa) pokładu pomiarowego w danym miejscu i średniej grubości stałej, trwale umocowanej okładziny dna podwójnego, o ile taka istnieje.

W razie, gdy istnieją przerwy dna podwójnego lub wysokość dna podwójnego jest zmienna, to pomiar statku poniżej pokładu pomiarowego odbywa się częściami w zależności od wysokości dna podwójnego. Długość każdej takiej części statku dzieli się na tę ilość części i wymierza się w ten sposób, jak przewidziane jest dla długości pomiarowej w par. 5.

257.

OKÓLNIK MINISTERSTWA SKARBU

z dnia 16 września 1935 r.

L. D. IV. 25345/2/35

w sprawie instrukcji o pomiarach statków morskich przy odprawie celnej.

Do

Dyrekcji Cel w Poznaniu i Gdańsku,
Urzędu Celnego w Gdyni oraz Inspektoratu Cel w Gdańsku.

Na podstawie postanowień art. 13 ust. 4 prawa celnego oraz na podstawie postanowień uwały 3 do poz. 1154 taryfy celnej przywózowej zarządza się:

Pomiarów statków morskich, mających na celu ustalenie podstawy wymiaru cła od tych statków, należy dokonywać w sposób przewidziany w instrukcji, dołączonej do niniejszego okólnika. Pojemność morskich statków handlowych posiadających odpowiednio wystawione w kraju urzędowe świadectwa pomiarowe, może być określana na podstawie danych, zawartych w tych świadectwach.

Jednocześnie uchyla się instrukcję przesłaną przy zarządzeniu Ministerstwa Skarbu L. D. IV. 26943/2/33 z dnia 17 października 1933 r. w części dotyczącej pomiarów statków morskich przy celnie.

Dyrektor Departamentu:

(—) St. Fr. Królikowski.

Załącznik do okólnika Ministerstwa Skarbu L. D. IV. 25345/2/35 z dnia 16 września 1935 r.

INSTRUKCJA

o pomiarach statków morskich przy odprawie celnej.

§ 1.

Pomiar statków ma na celu określenie ich pojemności.

Pomiary wykonuje się w metrach i z dokładnością do 0,5 cm.

Pojemność wyraża się w metrach sześciennych i tonnach rejestrowych, przyczem za tonnę rejestrową przyjmuje się objętość 100 stóp angielskich, czyli 2,83 mtr. sześciennie.

Całkowita pojemność statku, wyrażona w rejestrowych tonnach, nazywa się pojemnością brutto (surową).

Pomiar statków polega na określeniu ich wymiarów i obliczeniu pojemności brutto zgodnie z podanymi niżej prawidłami.

§ 7.

Jeżeli głębokość przekroju poprzecznego przechodzącego przez środkowy punkt podziałowy długości statku nie wynosi więcej niż 5 metrów, w takim razie głębokość każdego przekroju poprzecznego dzieli się na 4 równe części. Przez każdy z trzech środkowych punktów podziału, jakoteż przez górny i dolny końcowy punkt głębokości mierzy się wewnętrzne szerokości każdego przekroju pod kątem prostym do płaszczyzny przekroju podłużnego statku.

Przy statkach żelaznych lub stalowych zwykłej budowy, które nie posiadają wewnętrznego poszycia burt, mierzy się szerokość między wewnętrznymi krawędziami kątowników lub belek wręg. Jeżeli wewnętrzne poszycie (okładzina) składa się z umocowanych na stałe listew z niezakrytą między dwiema sąsiednimi listwami przestrzenią nie więcej jak 0,3 metra, mierzy się szerokość do wewnętrznej powierzchni listew. Jeżeli natomiast niezakryta między temi listwami przestrzeń jest większa niż 0,3 metra, dodaje się do szerokości, mierzonej między wewnętrznymi krawędziami wręg, średnie grubości listew obu burt. Grubość wewnętrznego poszycia, przyjmowana w obliczeniu szerokości przekroju, nie może przekraczać 75 milimetrów z każdej burty.

Jeżeli przedziały ładunkowe, przeznaczone na chłodnie, mają izolację, wystającą ponad wręgi względnie ponad denniki dna podwójnego, należy przy pomiarze szerokości i głębokości potrącić średnią grubość izolacji, nie więcej jednak niż 75 milimetrów.

Za zewnętrzne poszycie należy uważać tylko takie, które umocowane jest do korpusu statku na stałe.

Celem obliczenia powierzchni przekrojów poprzecznych numeruje się wymierzone szerokości każdego przekroju w ten sposób, że górną szerokość oznacza się cyfrą 1, a następnie kolejno cyframi 2, 3, 4, dolną zaś cyfrą 5. Drugą i czwartą szerokość mnoży się przez 4, a trzecią przez 2. Do sumy tych iloczynów dodaje się szerokość pierwszą i piątą. Uzyskany rezultat mnoży się przez trzecią część wzajemnego rozstępu szerokości; iloczyn ten stanowi powierzchnię przekroju.

Jeżeli jednak głębokość przekroju poprzecznego, przechodzącego przez najbliższy środka punkt podziałowy długości, wynosi więcej niż 5 metrów, to dzieli się głębokość każdego przekroju nie na 4, lecz na 6 równych części.

Pomiar i obliczenie powierzchni przekroju odbywa się w sposób podany wyżej. Mnoży się mianowicie drugą, czwartą i szóstą szerokość przez cztery, trzecią i piątą przez dwa, a do sumy tych iloczynów dodaje się pierwszą i siódmą szerokość. Tę łączną sumę mnoży się przez trzecią część wzajemnego rozstępu szerokości, a otrzymany iloczyn określa powierzchnię przekroju.

§ 8.

Z powierzchni wszystkich poszczególnych przekrojów poprzecznych, otrzymanej według przepisów par. 7, oblicza się pojemność wnętrza statku, znajdującego się pod pokładem pomiarowym, w sposób następujący:

Przekroje numeruje się kolejno liczbami 1, 2, 3 i t. d. w ten sposób, że 1 oznacza przekrój, przechodzący przez początkowy punkt na dziobie statku, a ostatni numer określa przekrój, przechodzący przez końcowy punkt długości na rufie. Wielkość każdego przekroju, oznaczonego numerem parzystym, mnoży się przez cztery, a każdego nieparzystego, z wyjątkiem pierwszego i ostatniego, przez dwa i do sumy tych iloczynów dodaje się wielkość przekroju pierwszego i ostatniego. Tę łączną sumę mnoży się przez trzecią część wzajemnego rozstępu przekrojów. Uzyskany iloczyn stanowi pojemność wnętrza statku, znajdującego się pod pokładem pomiarowym.

§ 9.

Jeżeli statek posiada nad pokładem pomiarowym jeszcze dalsze pokłady, to pojemność przestrzeni między pokładami, leżącymi nad pokładem pomiarowym, mierzy się dla każdej przestrzeni między pokładami oddzielnie w sposób następujący:

Wewnętrzna długość przestrzeni między pokładem pomiarowym a najbliższym nad nim — trzecim pokładem — mierzy się na połowie wysokości tej przestrzeni od wewnętrznej powierzchni poszycia przy sztabie przedniej do wewnętrznej powierzchni poszycia wręg na rufie. Długość tę dzieli się na tę samą ilość równych części, na jaką była podzielona długość pokładu pomiarowego. W każdym z punktów podziału wymierza się naprzód pionowy odstęp dolnej powierzchni trzeciego pokładu od górnej powierzchni pokładu pomiarowego lub ich przedłużenia. Średnia arytmetyczna tych pomiarów określa średnią wysokość przestrzeni między pokładami. W każdym ze wspomnianych punktów podziału, jakoteż w punktach końcowych długości na dziobie i na rufie, mierzy się wewnętrzne szerokości w myśl § 7,

w połowie wysokości. Szerokości te oznacza się kolejno numerami 1, 2, 3 i t. d. w ten sposób, że szerokość u sztaby przedniej otrzymuje numer 1. Wszystkie szerokości oznaczone numerami parzystymi mnoży się przez cztery, a oznaczone numerami nieparzystymi, z wyjątkiem pierwszej i ostatniej, przez dwa. Sumę tych iloczynów wraz z pierwszą i ostatnią mnoży się przez trzecią część rozstępu szerokości pomiędzy sobą. Iloczyn stanowi powierzchnię średniej poziomej płaszczyzny przekroju, a pomnożony przez uzyskaną według drugiego ustępu średnią wysokość przestrzeni między pokładami, daje pojemność mierzonej przestrzeni.

Jeżeli statek posiada więcej niż trzy pokłady, to pomiar przestrzeni między pokładami, znajdującymi się ponad trzecim pokładem, odbywa się w sposób, powyżej określony, oddzielnie dla każdej z przestrzeni między-pokładowych.

§ 10.

Pojemność nadbudów, którą wlicza się do pojemności brutto, ustala się, jak następuje: Mierzy się wewnętrzną, średnią długość każdego takiego pomieszczenia i dzieli się ją na dwie równe części. W połowie wysokości pomieszczenia wymierza się następnie trzy wewnętrzne szerokości, a mianowicie po jednej szerokości, przechodzącej przez każdy punkt końcowy długości, a trzecią, która przechodzi przez środek mierzonej długości. Do sumy obydwu szerokości końcowych dodaje się następnie czterokrotną środkową szerokość, a całkowitą sumę mnoży się przez trzecią część wzajemnego rozstępu szerokości. Iloczyn daje powierzchnię średniej poziomej płaszczyzny przekroju, a wielkość ta, pomnożona przez średnią wewnętrzną wysokość pomieszczenia, określa pojemność nadbudowy.

Jeżeli wewnętrzne urządzenie nadbudów nie pozwala na zdejmowanie miar wewnątrz, wymierza się zewnętrzne strony nadbudówek przy uwzględnieniu potrącen grubości ścian i sufitów.

W pomieszczeniach, których ściany boczne przechodzą z zaokrągleniem w pokład (dach), należy mierzyć szerokości nie w połowie wysokości pomieszczenia, lecz na jednej-trzeciej zaokrąglenia, licząc od dołu.

W pomieszczeniach, ograniczonych czworobocznymi płaskimi powierzchniami, wymierza się i mnoży przez siebie średnie wewnętrzne: szerokość i wysokość oraz długość. Iloczyn określa pojemność pomieszczenia.

§ 11.

Suma otrzymanych według §§ 8, 9 i 10 pojemności w metrach sześciennych, podzielona przez 2,83, daje pomiarową lub rejestrową pojemność statku w tonnach rejestrowych brutto.

§ 12.

Przy określeniu pojemności brutto statku bezpokładowego należy uważać za dolną płaszczyznę pokładu pomiarowego płaszczyznę, położoną po górnych krawędziach najwyższego, stale umocowanego pasa poszycia obu burt. Głębokość mierzy się od linii poprzecznych, łączących górne krawędzie najwyższego, stale umocowanego pasa poszycia obu burt, a przechodzących przez punkty podziałowe długości statku, ustalone w § 5.

Pozatem do statków bezpokładowych mają zastosowanie przepisy odnoszące się do statków pokładowych.

U w a g a: Za statki bezpokładowe uważa się również statki, które posiadają częściowo pokład, a których ładownie nie są zaopatrzone w luki lub inne urządzenia do zamykania.